

CQI

นางสาวสุดารัตน์ เหลืองสุริยา

ผอ.รพ.สต.บ้านบึงชนัง ผู้จัดทำ

นายสายัณห์ ตรีผล

สาธารณสุขอำเภอโป่งน้ำร้อน ที่ปรึกษา

1. **ชื่อผลงาน:** การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในเขตตำบลเทพนิมิต รพ.สต.บ้านบึงชนัง จังหวัดจันทบุรี

2. **คำสำคัญ :** การพัฒนาระบบ การเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

3. **สรุปผลงานโดยย่อ :** รพ.สต.บ้านบึงชนัง ได้มีการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ตำบลเทพนิมิต ขึ้น ในกลุ่มเสี่ยงผู้เลี้ยงสุนัข แมว และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และกลุ่มที่ถูกกัด หรือสัมผัสกับสุนัขหรือแมวที่พบเชื้อพิษสุนัขบ้า ที่มารับการรักษาที่ รพ.สต.บ้านบึงชนัง ด้วยการประสานกับทางทีมงานปศุสัตว์อำเภอ อบต.เทพนิมิต และโรงพยาบาลโป่งน้ำร้อน ส่งผลให้กลุ่มผู้ถูกสุนัขกัด และผู้สัมผัสสุนัขมีเชื้อพิษสุนัขบ้า ได้รับบริการฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าครอบคลุม ร้อยละ 100 และ ผู้เลี้ยงสุนัข แมว และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มารับวัคซีนป้องกันโรคให้กับสุนัขและแมวและสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม ครบ ร้อยละ 100 รวมถึงสามารถควบคุมการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. **ชื่อและที่อยู่ขององค์กร :** โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึงชนัง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

5. **สมาชิกทีม :**

1.นางสาวสุดารัตน์ เหลืองสุริยา	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
2.นายพิมล ฌ ลำพูน	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน สสอ.โป่งน้ำร้อน
3.นางสาวทัศนีย์ ทักษิณาจารย์	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
4.นางสาวพรรณนิภา ไพราม	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
5.นางสาวนุชนาฏ ศรียา	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญการ
6.นางสาวสิริรัตน์ อินทเวช	เจ้าพนักงานสัตวบาลอำเภอโป่งน้ำร้อน
7.นางสาวสิริวิมล ทองเหลา	พนักงานกระทรวงสาธารณสุข
8. นายถนอม ถิ่นธิบุญ	ประธาน อสม.หมู่ 4 ตำบลเทพนิมิต
9. นางทัศนพร สิงห์เพชร	ประธาน อสม. ตำบลเทพนิมิต
10.นายเวลา ผักกาดทอง	ผช.ผญ.บ้านหมู่ 3 ตำบลเทพนิมิต
11.นายบุญชู เงินเต็ม	รองนายก อบต.เทพนิมิต
12.นายโสฬส ผลบำรุง	จพ. ธุรกิจการปฏิบัติงาน อบต เทพนิมิต
13.นางสาววันเพ็ญ พันชนัง	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน รพ.โป่งน้ำร้อน
14.นายสมจิตร พิศพรรณ	กำนันตำบลเทพนิมิต
15.นายต้นศักดิ์ ศรีสิทธิ์	ผอ. รร.บ้านแหลม
16 นายอนุโชติ คำจันทน์	ครูโรงเรียนบ้านแหลม

6. เป้าหมาย

- ผู้ถูกสุนัขกัด และผู้สัมผัสสุนัขมีเชื้อพิษสุนัขบ้า ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 100
- สุนัขในพื้นที่ตำบลเทพนิมิต ได้รับการฉีดวัคซีน ร้อยละ 100

7. ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ

โรคพิษสุนัขบ้า เป็นปัญหาที่สำคัญของกระทรวงสาธารณสุข ถึงแม้ว่าจากสถิติ 5 ปีย้อนหลังพบว่ามีภาวะระบาดและการเสียชีวิตของผู้ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้ามีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ โดยจากสถิติพบว่าในปี 2552 มีผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 24 ราย ในปี 2553 มีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน 15 ราย และในปี 2554 ถึงปี 2556 มีผู้ป่วยเสียชีวิตปีละ 7 ราย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ส่วนสถานการณ์การระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์พบว่าในปี 2558 มีการรายงานข้อมูลในระบบ Thai Rabies Net พบมีการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์จำนวน 108 ตัวอย่าง จากตัวอย่างทั้งสิ้น 2,423 ตัวอย่าง โดยคิดเป็นร้อยละ 30.12 ในพื้นที่ 83 ตำบล 22 จังหวัด ผลกระทบของการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้ามีความรุนแรงเป็นอย่างมาก โดยเมื่อผู้ป่วยสัมผัสน้ำลายของสุนัขที่มีเชื้อไวรัสจะมีการฟักตัวของเชื้อไวรัสประมาณ 20-90 วัน เมื่อผู้ป่วยที่สัมผัสเชื้อไวรัสมีอาการแสดงของ Dumb หรือ Paralytic Rabies (อาการแบบอัมพาต) โดยเฉลี่ยจะเสียชีวิตในเวลา 11.5 ถึง 13 วัน (หทัยกาญจน์ ยางศรี, 2560) ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้ป่วยที่สัมผัสน้ำลายของสุนัขที่มีเชื้อไวรัสจำเป็นต้องได้รับวัคซีนเพื่อป้องกันการเกิดอาการ โดยจำเป็นต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies Vaccine) หรือในบางรายอาจจำเป็นต้องได้รับอิมมูโนโกลบูลิน (RIG) นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาให้วัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก (dt) และยาปฏิชีวนะเพิ่มเติม ซึ่งทำให้รัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายในการจ่ายวัคซีนสำหรับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นอย่างมาก

ในรอบปี 2560 ที่ผ่านมา ตำบลเทพนิมิต อ.โป่งน้ำร้อน จ. จันทบุรี มีผู้ถูกสุนัขกัดและผู้สัมผัส ได้รับการฉีดวัคซีน ไม่ครบตามกำหนดเวลา อีกทั้ง ในพื้นที่ติดเขตชายแดนกัมพูชา ซึ่งเป็นทางผ่านเข้าออกของแรงงานต่างชาติ ที่เดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนี้เข้ามาอยู่อาศัยรับจ้างเป็นกรรมกร ในพื้นที่เป็นการชั่วคราว ไม่เป็นหลักแหล่งที่แน่ชัด ซึ่งเมื่อถูกสุนัขมีเชื้อกัด หรือ สัมผัส พบว่า ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไม่ครบตามจำนวน และบางส่วนขาดนัดไม่มาฉีดวัคซีนตามกำหนด

ในการนี้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพปึงชนัง จึงได้พัฒนาระบบการเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในเขตตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีขึ้น

8. การเปลี่ยนแปลง/กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ 2562

8.1) ระยะเวลาที่ 1 วางแผนการดำเนินงาน (Plan)

- ประชุมทีมงานของ รพ.สต. และภาคีเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย ปศุสัตว์อำเภอ อบต.อสม.ผู้นำชุมชน ชี้แจงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมคิดหาแนวทางแก้ไข โดยให้ ภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการไปด้วยกัน (รูปถ่าย)
- ทำประชาคมวิเคราะห์สถานการณ์สภาพปัญหา และระดมทรัพยากร รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ร่วมกำหนดแผนการดำเนินงาน ดังนี้

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน	เป้าหมาย	ระยะเวลา
1.สำรวจและ	1.1 สำรวจจำนวนสุนัขและแมว	อปท./	ทุกหลังคา	สค.60-กย.

<p>ขึ้นทะเบียน สัตว์</p>	<p>1) ปศุสัตว์อำเภอประสานการดำเนินงาน ร่วมกับท้องถิ่น เพื่อทำการสำรวจจำนวนสุนัขและแมวให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน และพื้นที่ที่มีสัตว์จรจัดอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ</p> <p>2) เจ้าหน้าที่ผู้สำรวจ เช่น อาสาสมัครของท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาปศุสัตว์ ผู้นำชุมชน</p> <p>3) ใช้รูปแบบสำรวจ เช่น เคาะประตูบ้าน แหล่งอาศัยของสัตว์จรจัด</p> <p>4) รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสรุปเป็นจำนวนสุนัขและแมวของท้องถิ่น และนำมาขึ้นทะเบียนในระบบต่อไป</p> <p>1.2 ขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว</p> <p>1) ขึ้นทะเบียนโดยใช้ระบบ Thai Rabies Net จำทำประวัติต่างๆ เช่น ข้อมูลเจ้าของสุนัข การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า</p> <p>2) ปศุสัตว์อำเภอประสานการดำเนินงาน ร่วมกับท้องถิ่น เพื่อขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวตามผลการสำรวจได้</p>	<p>สนง.ปศอ.</p>	<p>เรือน</p>	<p>61</p>
<p>2.การสร้าง ภูมิคุ้มกันโรค ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า</p>	<p>2.1 รมรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปี 2561</p> <p>1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมโครงการ รมรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปี 2561</p> <p>2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ วัคซีน วัสดุ อุปกรณ์</p> <p>3) ออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะข้อบัญญัติ ท้องถิ่น เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์</p> <p>4) กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ครอบคลุมกิจกรรม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า - การประชาสัมพันธ์การรณรงค์และการให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า - การควบคุมสัตว์ (ผ่าตัดทำหมัน) - กำหนดพื้นที่ดำเนินการให้ครอบคลุม เช่น วัด โรงเรียน ตลาด 	<p>อปท./ สนง.ปศอ.</p>	<p>ทุกหลังคา เรือน</p>	<p>มีค.61-กย. 61</p>

	<p>2.2 การฉีดวัคซีนนอกช่วงรณรงค์</p> <p>1) ท้องถิ่นดำเนินการจัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้เพียงพอ กับจำนวนสุนัขและแมวในพื้นที่</p> <p>2) บริการฉีดวัคซีน โดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การออกหน่วยบริการ ของท้องถิ่น ออกหน่วยร่วมกับหน่วยงานอื่น</p>			
3.การเฝ้าระวังโรค	<p>3.1 การเฝ้าระวังโรคทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>1) เฝ้าระวังโรคทางอาการ โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข เครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เพื่อจัดให้มีระบบการรับแจ้งโรคในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>2) เฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ แจ้งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกครั้งที่ได้รับตัวอย่าง เพื่อให้เจ้าของพื้นที่ทราบข้อมูลสถานการณ์และสามารถเข้าควบคุมโรคได้ทัน</p> <p>3.2 เฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อรับรองท้องถิ่นปลอดโรคพิษสุนัขบ้า</p> <p>1) เพื่อเฝ้าระวังโรคโดยการสุ่มเก็บตัวอย่างสัตว์ส่งตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า</p> <p>2) เก็บตัวอย่างสัตว์ในพื้นที่ท้องถิ่น พื้นที่ละ 1 ตัวอย่าง</p> <p>3) กรณีที่พบผลบวก ให้ดำเนินการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยาและควบคุมโรคตามมาตรการต่างๆ</p>	<p>อปท./ สนง.ปศอ. รพ.สต.</p>	<p>ทุกหลังคา เรือน</p>	<p>กค.60-กย. 61</p>
4.การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ	<p>1) การนำ MOU ระหว่างปศุสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปบังคับใช้</p> <p>2) ประสานขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าบรรจุเข้าไปในแผนของ อปท.และให้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์</p>	<p>อปท./ สนง.ปศอ. รพ.สต.</p>	<p>ทุกหลังคา เรือน</p>	<p>สค.60-กย. 61</p>
5.การประชาสัมพันธ์	<p>1) ให้อาสาสมัครปศุสัตว์ อปท. ร่วมกับ อสม. ดำเนินการกระจายข่าวสาร</p>	<p>อปท./ สนง.ปศอ.</p>	<p>ทุกหลังคา เรือน</p>	<p>สค.60-กย. 61</p>

	ในระดับหมู่บ้าน เช่น การใช้หอกระจายข่าว 2) ใช้สื่อทุกรูปแบบในการประชาสัมพันธ์เรื่อง โรคพิษสุนัขบ้ารวมทั้ง เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ไปยังสถานศึกษา วัด และกลุ่มบุคคลต่างๆ	รพ.สต.		
--	---	--------	--	--

8.2)ระยะที่ 2 ปฏิบัติการ (DO)

-คณะทำงานได้ดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้และในวันที่ 14 มกราคม 2562 เวลา 16.40 น. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึงชนัง ได้รับการแจ้งจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโป่งน้ำร้อน ว่าตรวจพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในหัวสุนัขจำนวน 1 ตัวที่โรงเรียนบ้านแหลม หมู่ 4 ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึงชนัง จึงร่วมกับทีม SRRT อำเภอโป่งน้ำร้อน และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอโป่งน้ำร้อน ออกทำการสอบสวนโรคและควบคุมโรคในวันที่ 15 มกราคม 2562 เวลา 09.00 น.

วิธีการศึกษา

1.ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา(Descriptive Epidemiology)

- รวบรวมข้อมูลผู้สัมผัสที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโป่งน้ำร้อน จากรายงานการรักษาที่โรงพยาบาลในเวชระเบียนผู้ป่วย ,ระบบรายงานผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า (ร36) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้สัมผัสสุนัข ผู้ที่ถูกสุนัขกัด สมาชิกในครอบครัว บุคลากรทางการแพทย์ตามแบบสอบสวนโรคพิษสุนัขบ้าของสำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

-รวบรวมข้อมูลที่ได้รับรายงานด้วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้าของอำเภอโป่งน้ำร้อนย้อนหลัง 10 ปี เพื่อยืนยันการระบาด

-การค้นหาผู้สัมผัสเพิ่มเติมในหมู่บ้านทั้งในคนและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม โดยพยายามค้นหาผู้สัมผัสรายแรก (Index case) และกำหนดนิยามผู้ป่วยเพิ่มเติม โดย

นิยามการค้นหา ผู้ที่ถูกสุนัขหรือสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมกัดที่อาศัยอยู่ในหมู่ 4 บ้านแหลม ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งในอาการต่อไปนี้ ใช้ ปวดศีรษะ ซา
 และเจ็บเสียวบริเวณที่ถูกสัตว์กัด คั่นอย่างรุนแรงที่แปลตามลำตัว กลืนลำบาก กลั้วน้ำและกลั้วลม

2.การศึกษาสิ่งแวดล้อม

-โดยการสำรวจสภาพของพื้นที่ สภาพแวดล้อมของผู้ถูกกัด/สัมผัส สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ

3.เครื่องมือที่ใช้ในการสอบสวนโรค

-แบบสอบสวนเฉพาะรายโรคพิษสุนัขบ้าของสำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

-แบบรายงานผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า (ร36)

ผลการสอบสวนโรค

1.ข้อมูลทั่วไป

สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่ 4 บ้านแหลม ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากอำเภอโป่งน้ำร้อน 32 กิโลเมตร อยู่ห่างจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบึงชนัง 5 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบ ประชากรรวมทั้งหมู่บ้าน 1062 คน มี 273 หลังคาเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนลำไย/ทำไร่มันสำปะหลัง และรับจ้าง ลักษณะบ้านอยู่กันเป็นกลุ่ม

ข้อมูลสุนัข

โรงเรียนบ้านแหลมมีสุนัขทั้งหมด 8 ตัว โดยสุนัขตัวที่ 1 ชื่อ สีซาเพศเมีย อายุ 6 ปี สุนัขตัวที่ 2 ชื่อ กาแฟเพศเมีย อายุ 6 ปี และ สุนัขตัวที่ 3 ชื่อ โกโก้เพศเมีย อายุ 5 ปี เป็นลูกของกาแฟ สุนัขทุกตัวไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

สุนัขตัวที่ 2 ชื่อ กาแฟ เพศเมีย อายุ 6 ปี คลอดลูกจำนวน 5 ตัว ตัวที่ 1 สุนัขเพศเมียสีเทา (คิดซี) ตัวที่ 2 สุนัขเพศผู้สีน้ำตาล (ซ่าดิส) ตัวที่ 3 สุนัขเพศผู้สีน้ำตาล(ไม่ได้ตั้งชื่อ) ตัวที่ 4 สุนัขเพศผู้สีขาวจุดน้ำตาล(ไม่ได้ตั้งชื่อ) ตัวที่ 5 สุนัขเพศเมียสีไข่(ไม่ได้ตั้งชื่อ) อายุ 4 เดือน สุนัขทุกตัวไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

วันที่ 14 ม.ค.2562 เวลา 08.30 น.

-สุนัขตัวที่ 3 กัด นางน่านอง ประมวลทรัพย์ อายุ 62 ปี เป็นแม่ของครุน้ำฝน อยู่โรงเรียนบ้านแหลม ถูกกัดมีแผลถลอกที่น่องขาซ้าย ได้รับการฉีดวัคซีนที่รพ.โป่งน้ำร้อน

-สุนัขตัวที่ 3 ไล่กัดครุน้ำฝนแต่คุณครูกัดถุงพลาสติกมากันไว้แต่ไม่โดนกัด ได้ใช้มือปาวจับถูทั้งจากนั้นล้างมือทำความสะอาด

-สุนัขตัวที่ 3 ไล่กัดสุนัขของครุหนู แต่ไม่โดนสุนัขของครุหนูเพราะได้กระโดดขึ้นเก้าอี้ สุนัขของครุหนูได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

-สุนัขตัวที่ 3 กัดนายอนุโชติ เห็ดตุ้ม อายุ 37 ปี ครูโรงเรียนบ้านแหลม ถูกกัดมีแผลถลอกที่น่องซ้าย ครูได้ตะแคงไป 2 ที หมากกระเด็น แล้วมันไปไล่กัดคนต่อ แล้วมันก็หายไป ได้รับการฉีดวัคซีนที่รพ.โป่งน้ำร้อน

-เวลา 12.00 น. สุนัขตัวที่ 3 ตาย

ข้อมูลการรับเชื้อ

วันที่ 14 ม.ค.2562 เวลา 08.30 น.

-สุนัขตัวที่ 3 กัด นางน่านอง ประมวลทรัพย์ อายุ 62 ปี เป็นแม่ของครุน้ำฝน อยู่โรงเรียนบ้านแหลม ถูกกัดมีแผลถลอกที่น่องขาซ้าย ได้รับการฉีดวัคซีนที่รพ.โป่งน้ำร้อน

-สุนัขตัวที่ 3 ไล่กัดครุน้ำฝนแต่คุณครูกัดถุงพลาสติกมากันไว้แต่ไม่โดนกัด ได้ใช้มือปาวจับถูทั้งจากนั้นล้างมือทำความสะอาด

-สุนัขตัวที่ 3 ไล่กัดสุนัขของครุหนู แต่ไม่โดนสุนัขของครุหนูเพราะได้กระโดดขึ้นเก้าอี้ สุนัขของครุหนูได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

-สุนัขตัวที่ 3 กัดนายอนุโชติ เห็ดตุ้ม อายุ 37 ปี ครูโรงเรียนบ้านแหลม ถูกกัดมีแผลถลอกที่น่องซ้าย ครูได้ตะแคงไป 2 ที หมากกระเด็น แล้วมันไปไล่กัดคนต่อ แล้วมันก็หายไป ได้รับการฉีดวัคซีนที่รพ.โป่งน้ำร้อน

-เวลา 12.00 น. สุนัขตัวที่ 3 ตาย แล้ว ด.ช.อนุชา อนันตยา นักเรียน ชั้น ป.6 /ด.ช.กฤษณพงศ์ โคตรนาม นักเรียน ชั้น ป.6 /ด.ช.สร้อยชน เถ็ดตุม นักเรียน ชั้น ป.6 / ด.ช.อนุรักษ พิศพรรณ นักเรียน ชั้น ป.6 ได้ใส่ถุงมือทั้ง 4 คน จับสุนัขไปฝัง

-ด.ช.สิทธิโชติ เถ็ดตุม นักเรียน ชั้น ป.6 จับปลายหางสุนัข แต่ไม่ได้ใส่ถุงมือ
-ด.ช.วิศาล เสรี นักเรียน ชั้น ป.6 ไม่ได้ใส่ถุงมือเป็นคนขุดหลุม แต่ไม่ได้สัมผัสสุนัข
-ด.ช.สาธิตมา รัตนพันธ์ นักเรียน ชั้น ป.6 ไม่ได้ใส่ถุงมือเป็นคนฝังสุนัข แต่ไม่ได้สัมผัสสุนัข ที่สวนลำไยหลังโรงเรียน จากนั้นนำถุงมือไปทิ้งในถังขยะ ล้างมือทำความสะอาดทุกคน

ผลการตรวจห้องปฏิบัติการ

-เก็บตัวอย่างหัวสุนัขส่งตรวจที่ปศุสัตว์จังหวัดจันทบุรี

การควบคุมป้องกันโรค

1. ได้ดำเนินการให้สุขศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยเน้นการแนะนำการทำมาสะอาดบาดแผลที่เกิดจากสุนัขกัดหรือข่วน ก่อนไปพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
2. ค้นหาผู้สัมผัสโรคและแนะนำให้ไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่โรงพยาบาลโป่งน้ำร้อนหรือสถานพยาบาลใกล้เคียง
3. ประสานงานกับอบต.เทพนิมิต และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอโป่งน้ำร้อน เพื่อดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขในหมู่บ้านให้ครบทุกตัวและฉีดในสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม
4. เผื่อระวังโรคอย่างใกล้ชิดในพื้นที่ แนะนำให้ประชาชนรู้วิธีการสังเกตอาการของสุนัขโดยเฉพาะสุนัขที่ถูกสุนัขตัวสัมผัสกับตัวที่ตาย โดยการกักขังสุนัขไว้อย่างน้อย 10 วัน โดยไม่เข้าสุนัขก่อน หรือวิธีการส่งหัวสุนัขไปตรวจต้องทำอย่างไร และส่งไปที่ไหนหากมีสุนัขในหมู่บ้านมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นอีก
5. ประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ดำเนินการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคแก่สุนัขทั้งจังหวัดอย่างจริงจังต่อไป

สรุปผลการสอบสวนโรค

จากการศึกษาและตรวจสอบข้อมูลพบว่า เมื่อพิสูจน์ยืนยันการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีข้อมูลสนับสนุน มีสุนัขตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า 1 ตัว ยืนยันด้วยผลตรวจทางห้องปฏิบัติการสุนัขตัวนี้มีพี่น้องร่วมคอก 5 ตัว เสียชีวิตแล้ว 1 ตัว สุนัขตัวนี้ เสียชีวิตในวันที่ 14 มกราคม 2562 ส่งหัวตรวจในวันที่ 14 มกราคม 2562 กัดคน 3 คน มีผู้สัมผัสทั้งหมด 40 คน ขณะนี้ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้วทั้ง 43 ฉีดวัคซีนใน สุนัขจำนวน 103 ตัว แมวจำนวน 40 ตัว ครอบคลุม ร้อยละ 100

8.3)ระยะที่ 3 การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Check)

ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างรูปแบบเดิมและรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

การจัดกิจกรรม	การดำเนินงานโดยใช้รูป	การดำเนินการโดยการพัฒนา	ผลลัพธ์
---------------	-----------------------	-------------------------	---------

	แบบเดิมในปีที่ผ่านมา	รูปแบบในปี 2562	
1.สำรวจและขึ้นทะเบียนสัตว์	-มีการดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างทำ	-1.1 สำรวจจำนวนสุนัขและแมว 1) ปศุสัตว์อำเภอประสานการดำเนินงานร่วมกับท้องถิ่น เพื่อทำการสำรวจจำนวนสุนัขและแมวให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน และพื้นที่ที่มีสัตว์จรจัดอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ 2) เจ้าหน้าที่ผู้สำรวจ เช่น อาสาสมัครของท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาปศุสัตว์ ผู้นำชุมชน 3) ใช้รูปแบบสำรวจ เช่น เคาะประตูบ้าน แหล่งอาศัยของสัตว์จรจัด 4) รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสรุปเป็นจำนวนสุนัขและแมวของท้องถิ่น และนำมาขึ้นทะเบียนในระบบต่อไป 1.2 ขึ้นทะเบียนสุนัขและแมว 1) ขึ้นทะเบียนโดยใช้ระบบ Thai Rabies Net จำทำประวัติต่างๆ เช่น ข้อมูลเจ้าของสุนัข การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 2) ปศุสัตว์อำเภอประสานการดำเนินงานร่วมกับท้องถิ่น เพื่อขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวตามผลการสำรวจได้	-มีการดำเนินงานร่วมกัน -ข้อมูลมีความถูกต้องครบถ้วน
2.การสร้างภูมิคุ้มกันโรคป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	-ดำเนินการได้ ร้อยละ 75	2.1 รณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปี 2562 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปี 2562 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ วัคซีน วัสดุ อุปกรณ์ 3) ออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะข้อบัญญัติ	-ดำเนินการได้ ครอบคลุมร้อยละ 100

		<p>ท้องถิ่น เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์</p> <p>4) กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้ครอบคลุมกิจกรรมดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า - การประชาสัมพันธ์การรณรงค์และการให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า - การควบคุมสัตว์ (ฆ่าตัดทำหมัน) - กำหนดพื้นที่ดำเนินการให้ครอบคลุม เช่น วัด โรงเรียน ตลาด <p>2.2 การฉีดวัคซีนนอกช่วงรณรงค์</p> <p>1) ท้องถิ่นดำเนินการจัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้เพียงพอกับจำนวนสุนัขและแมวในพื้นที่</p> <p>2) บริการฉีดวัคซีน โดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การออกหน่วยบริการ</p> <p>ของท้องถิ่น ออกหน่วยร่วมกับหน่วยงานอื่น</p>	
<p>3.การเฝ้าระวังโรค</p>	<p>-มีการเฝ้าระวังโรค แต่ไม่เป็นระบบ</p>	<p>3.1 การเฝ้าระวังโรคทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>1) เฝ้าระวังโรคทางอากาศ โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข เครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เพื่อจัดให้มีระบบการรับแจ้งโรคในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง</p> <p>2) เฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ แจ้งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกครั้งที่ได้รับตัวอย่าง เพื่อให้เจ้าของพื้นที่ทราบข้อมูลสถานการณ์และสามารถเข้าควบคุมโรคได้ทัน</p> <p>3.2 เฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อรับรองท้องถิ่นปลอดโรคพิษสุนัขบ้า</p>	<p>-มีการเฝ้าระวัง ตามแผน</p> <p>-มีการประสานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ</p>

		<p>1) เพื่อเฝ้าระวังโรคโดยการสุ่มเก็บตัวอย่างสัตว์ส่งตรวจวินิจฉัยโรค พิษสุนัขบ้า</p> <p>2) เก็บตัวอย่างสัตว์ในพื้นที่ท้องถิ่น พื้นที่ละ 1 ตัวอย่าง</p> <p>3) กรณีที่พบผลบวก ให้ดำเนินการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยาและควบคุมโรคตามมาตรการต่างๆ</p>	
4.การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ	-ไม่มี	<p>1) การนำ MOU ระหว่างปศุสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปบังคับใช้</p> <p>2) ประสานขอความร่วมมือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าบรรจุเข้าไปในแผนของ อปท.และให้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์</p>	<p>-มีการสร้างความร่วมมือในทุกระดับ</p> <p>-มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น</p>
5.การประชาสัมพันธ์	-มี	<p>1) ให้อาสาสมัครปศุสัตว์ อปท. ร่วมกับ อสม. ดำเนินการกระจายข่าวสารในระดับหมู่บ้าน เช่น การใช้หอกระจายข่าว</p> <p>2) ใช้สื่อทุกรูปแบบในการประชาสัมพันธ์เรื่องโรคพิษสุนัขบ้ารวมทั้งเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ไปยังสถานศึกษา วัด และกลุ่มบุคคลต่างๆ</p>	<p>-มีการประชาสัมพันธ์ตามแผน</p> <p>-มีการสื่อสารผ่าน Line Group</p>

8.4)ระยะที่4.ปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา (Action)

การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป จากการสรุปผลการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ประเด็นที่ถูกเสนอเพื่อการพัฒนาในปี 2563 ประกอบด้วย

8.4.1 การตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการให้วัคซีนในสุนัขจรจัด

8.4.2 การบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น

8.4.3 การเฝ้าระวังโรคในสัตว์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6 เดือน (หลังจากพบเชื้อพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตัวสุดท้าย)

9. การวัดผลและผลการเปลี่ยนแปลง

9.1 รูปแบบการพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในเขตตำบลเทพนิมิต รพ.สต.บ้านบึงขันธ์ จังหวัดจันทบุรีนี้ สามารถทำให้ผู้ถูกสุนัขกัด และผู้สัมผัสสุนัขมีเชื้อพิษสุนัขบ้า ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ได้ครอบคลุมร้อยละ 100

9.2 สุนัขในพื้นที่ตำบลเทพนิมิตทั้งหมด ได้รับการฉีดวัคซีน ร้อยละ 100

10. บทเรียนที่ได้รับ

การประชาคมที่ระดมแนวคิด จากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยชุมชนมี โอกาสเสนอแนวทางมาตรการที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ทำงานร่วมกันไม่แยกส่วน ระหว่างคนและสัตว์ จึงทำให้ได้รับความร่วมมือและเกิดความศรัทธาในการมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาจนสำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีสัตว์ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าเพิ่ม ผู้สัมผัสและสัตว์ ได้รับวัคซีนครบ และที่สำคัญไม่มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งรูปแบบ การดำเนินงานนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ที่มี บริบทใกล้เคียงกันที่มีการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าได้

11.การติดต่อกับทีมงาน

นางสาวสุดารัตน์ เหลืองสุริยา	โทรศัพท์	0852913096
นางสาวนุชนาฏ ศรียา	โทรศัพท์	0800164348
นางสาวพรรณนิภา ไพรราม	โทรศัพท์	0885853502
นางสาววันเพ็ญ พันชนัง	โทรศัพท์	0827168801
นายโสฬส ผลบำรุง	โทรศัพท์	0934256936

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

